

POPULACIJE 49 % VRST PTIC NA SVETU SO V UPADU

// Tilen Basle

Netrajnostno gospodarjenje z gozdovi še posebej prizadene vrste, ki potrebujejo velike, stare in naravne gozdove.
foto: **Domen Stanič**

V poročilu, ki izide vsaka štiri leta, so prikazani povzetki podatkov, ki jih neutrudno zbirajo številni raziskovalci, naravovarstveniki in ljubiteljski znanstveniki. Cilj poročila je predstaviti stisko ptic po svetu, ključne grožnje, s katerimi se spopadajo in nujne ukrepe, potrebne za njihovo ohranitev. Zadnja izdaja poročila prikazuje najbolj zaskrbljujoče stanje naravnega sveta doslej. Populacije skoraj polovice vseh vrst ptic na svetu so v upadu in le populacije 6 % vrst so v porastu. Vsaki osmi vrsti ptic grozi izumrtje!

KAJ POGANJA UPADE POPULACIJ?

Na ptice po svetu vpliva vrsta različnih groženj, skoraj vse pa imajo izvor pri človeku. Kmetijstvo – tako z uničevanjem življenjskih prostorov kot z

vse večjo uporabo kmetijskih strojev in kemikalij – je največja grožnja pticam, saj prizadene vsaj 73 odstotkov ogroženih vrst. Sodobne kmetijske prakse so v Evropi od leta 1980 povzročile več kot 50-odstotni upad ptic kmetijske krajine. V Sloveniji nismo nikakršna izjema, saj smo od leta 2008 zabeležili več kot 20-odstotni upad.

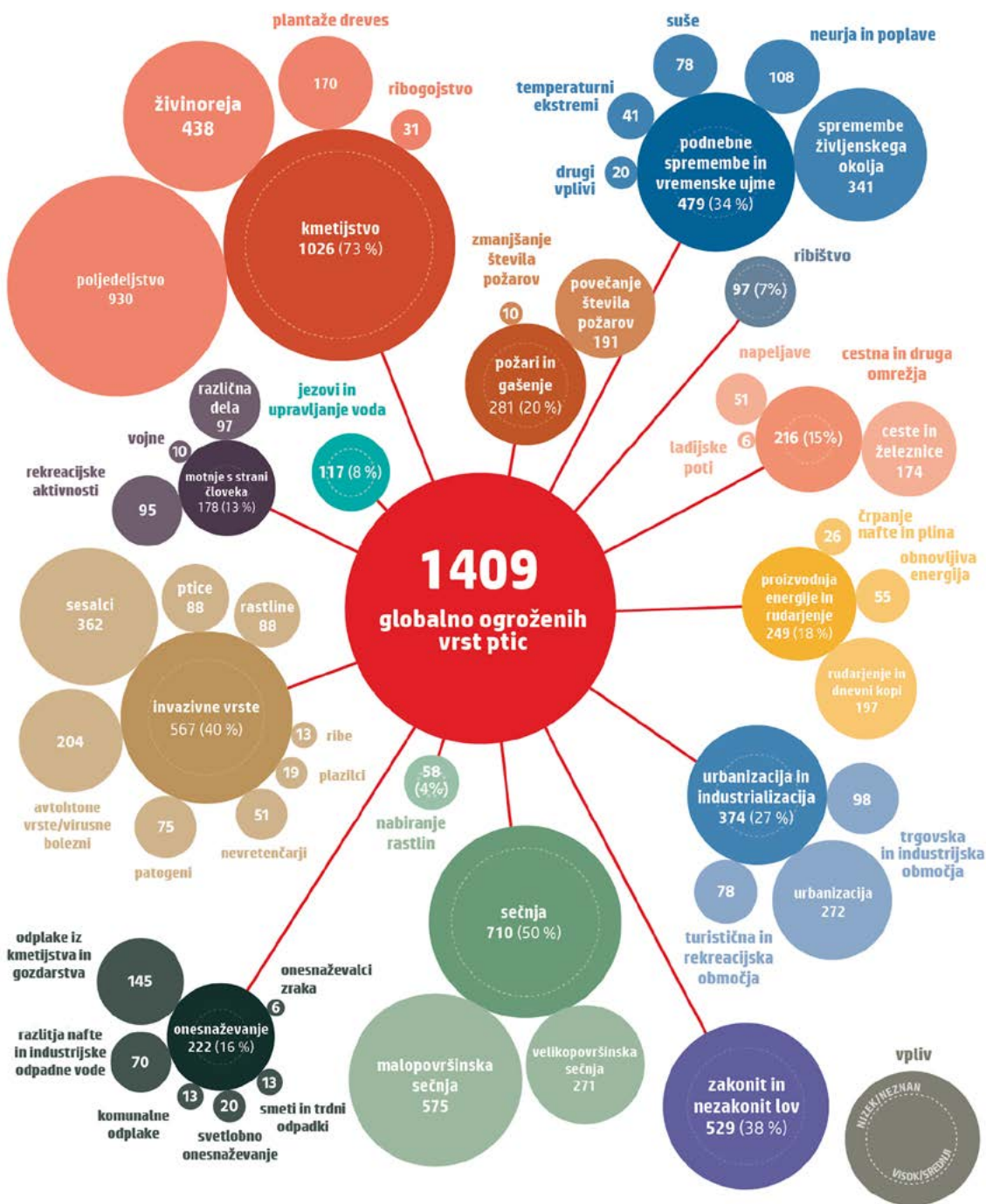
Netrajnostno gospodarjenje z gozdovi je velika grožnja, ki prizadene skoraj polovico ogroženih vrst ptic. Vsako leto izgubimo več kot 7 milijonov hektarjev gozdov, kar je za več kot tri Slovenije površin!

Pogostost požarov v naravi naj bi se do leta 2100 zaradi kombinacije podnebnih sprememb in sprememb v rabi in upravljanju zemljišč, povečala za 50 %.

foto: **Mina Dobravc**

Kmetijstvo je največja grožnja pticam – negativni vplivi (npr. spreminjanje travnikov v njive, intenzivno gnojenje travnikov, zgodnja košnja idr.) prizadenejo 73 % vseh svetovno ogroženih vrst ptic.
foto: **Katarina Denac**

Grožnje, ki pretijo globalno ogroženim vrstam ptic
vir: **BirdLife International**

Vsako leto na svetu izgubimo več kot 7 milijonov hektarjev gozdov, kar je za več kot tri Slovenije površin.
foto: **Katarina Denac**

Posebej prizadete so vrste, ki potrebujejo velike, stare in naravne gozdove. V Sloveniji je takšna ptica zagotovo belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos lilfordi*), ki izgublja stara, velika drevesa, v katerih gnezdi, in obilico odmrle lesne mase, kjer najde svojo najljubšo hrano – ličinke hroščev.

ZAKAJ JE VARSTVO PTIC TAKO POMEMBNO?

Ptice najdemo v vseh državah sveta in v skoraj vseh življenjskih okoljih. Razmeroma preprosto jih je zaznati, določiti in prešteti. Prav zaradi tega so najbolj poznana in raziskana živalska skupina na svetu. Njihove populacije se izrazito odzivajo na spremembe v okolju, in prav zato so odlični ekološki indikatorji. S primerjavo in analizo podatkov o pticah tako dobimo vpogled ne le v stanje populacije ptic, temveč tudi neprecenljiv vpogled v stanje narave kot celote. S preučevanjem ptic lahko pridobimo pomembne podatke in pravočasno ukrepamo, preden se posledice naših dejanj pokažejo na nas samih. Ključna pa je predvsem ugotovitev, da z varovanjem ptic varujemo največje število drugih organizmov hkrati. Na kratko, varovanje ptic se izplača vsem!

Posebej zaskrbljujoče so posledice podnebnih sprememb, ki vplivajo na 34 % ogroženih vrst ptic. Vse pogostejši so ekstremni dogodki – neurja, suše in požari, njihov vpliv v prihodnje pa se bo po napovedih le še povečeval. Ob že omenjenih grožnjah pa upade populacij še dodatno pospešujejo prilov in prekomerno izkoriščanje naravnih virov ter invazivne vrste.

BirdLife International je izdal peto številko poročila Stanje sveta ptic (State of the World's Birds), ki prikazuje najbolj zaskrbljujoče stanje naravnega sveta doslej. Publikacija navaja ugotovitve, ki še dodatno potrjujejo razsežnosti in posledice biodiverzitetne krize, hkrati pa prikazuje rešitve, ki jih nujno potrebujemo za reševanje narave in posledično nas samih.

Poročilo Stanje ptic Sveta (State of the World's Birds)
vir: BirdLife International

KAKO OBRNITI TREND?

Najpomembnejša rešitev za največje število ogroženih vrst je učinkovito varstvo in renaturacija ključnih območij, od katerih so ptice odvisne. BirdLife je po svetu definiral 13.600 Mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA), v Sloveniji smo jih določili 36. Poleg ohranjanja območij je izredno pomembno obravnavanje tudi drugih ključnih dejavnosti, kot na primer izkoreninjanje invazivnih vrst in izpolnjevanje ohranitvenih ukrepov za posamezne vrste, kjer je to potrebno. Kljub temu, da podane ocene o stanju populacij ptic in obeti za prihodnost niso najbolj optimistični, pa poročilo vključuje tudi številne primere uspešnega reševanja vrst pred izumrtjem, primere okrevanj populacij, obvladovanj groženj in obnov ekosistemov, ki kažejo na to, da so spremembe na bolje mogoče in da naravovarstvene akcije delujejo. Za uspeh pa so ključne tudi finančne zaveze in politična volja. Globalni okvir za biotsko raznovrstnost po letu 2020 je najboljša in morda zadnja priložnost na svetu, da zaustavimo izgubo narave. Tokrat morajo vlade uspeti tam, kjer jim je prej spodletelo, tako da svoje obljube prevedejo v konkretna dejanja. Številne rešitve že imamo, vendar jih moramo uporabljati širše in v veliko večjem obsegu.

SKRIVNOSTNA FOTOGRAFIJA

// Mitja Denac

Skryvnostna fotografija v prejšnji številki je bila nekoliko drugačna kot doslej. Namesto lažje in zahtevnejše fotografije ste se lahko preizkusili na treh podobno zahtevnih ugankah, ki so se navezovala na napatke za določanje sloke, kozice, čoketa in pukleža.

Na prvi fotografiji (ptica v letu) je **čoketa** (*Gallinago media*). Slaba kvaliteta je seveda načrtna, saj je pri splašenih pticah navadno težko opaziti določevalne znake. Zaradi prog na

foto: Mitja Denac

ČOKETA
(*Gallinago media*)

foto: iStock

